

УДК: 373.3.001.73(94)"312"(045)

НАТАЛЯ БІДЮК, ЛЮДМИЛА ГЛУШОК

м. Хмельницький, Україна

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В АВСТРАЛІЇ

MODERN TENDENCIES OF PRESCHOOL EDUCATION DEVELOPMENT IN AUSTRALIA

Описано особливості організації дошкільної освіти Австралії, зокрема втілення Національної програми розвитку раннього дитинства (The Early Years Learning Framework for Australia: Belonging, Being and Becoming), а саме: заходи щодо покращення професійної підготовки фахівців дошкільної освіти, розподіл бюджетних коштів, виділених на п'ять років у штатах та територіях, необхідність залучення всіх дітей до однорічної підготовки (preschool or kindergarten) за рік перед обов'язковою освітою (початкова школа). Подано структуру дошкільної освіти, описано її форми та заклади, які здійснюють догляд за дітьми дошкільного віку.

Ключові слова: дошкільна освіта, раннє дитинство, дитячий садок, сімейний дитячий садок, вчитель раннього дитинства, нянька, Національна програма розвитку раннього дитинства.

Описаны особенности организации дошкольного образования в Австралии, в частности воплощение Национальной программы развития раннего детства, а именно: мероприятия по улучшению профессиональной подготовки специалистов дошкольного образования, распределение бюджетных средств, выделенных на пять лет по штатам и территориям, необходимость привлечения всех детей к годовой подготовке перед обязательным школьным образованием (начальной школой). Представлена структура дошкольного образования, описаны её формы и учреждения, которые осуществляют уход за детьми дошкольного возраста.

Ключевые слова: дошкольное образование, раннее детство, детский сад, семейный детский сад, учитель раннего детства, няня, национальная программа развития раннего детства.

Peculiarities of preschool education organization in Australia, particularly implementation of the National Early Childhood Development Strategy (The Early Years Learning Framework for Australia: Belonging, Being and Becoming), notably the efforts on improving early childhood educators training, distribution of funding according to states and territories which covers the five years of National Partnership

Agreement, the necessity of enrollment of all Australian children to the Early Childhood Education (ECE) Program (kindergarten or preschool) delivered in the 12 months prior to compulsory schooling have been outlined. The structure of preschool education has been presented; forms and preschool establishments which carry out childcare of preschool children have been described.

Key words: preschool education, early childhood, long day care centres, kindergartens, family day cares, kindergarten teacher, babysitters, nannies, National Early Childhood Development Strategy.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Професійна підготовка фахівців дошкільної освіти, яка є обов'язковою первинною ланкою, займає особливе місце у системі педагогічної освіти. Реалії сьогодення ставлять підвищені вимоги до підготовки вчителя-вихователя. Лише педагог з високим інтелектуальним та культурним рівнем, зі сформованими інтелектуальними вміннями, педагогічною інтуїцією, творчою активністю зможе реалізовувати інноваційні педагогічні технології, знаходити правильні педагогічні рішення в умовах стрімкого потоку інформації, розробляти проекти, керувати творчою діяльністю дітей та формувати у них культуру мислення. На жаль результати емпіричних досліджень свідчать, що у майбутніх фахівців дошкільної освіти недостатньо сформовані інтелектуальні вміння та навички, які забезпечують когнітивні процеси, а також інтелектуальні рефлексивні механізми, що сприяють самоорганізації та самовдосконаленню навчально-пізнавальної та професійної діяльності. Процес формування професійної компетентності у студентів факультетів дошкільної освіти педагогічних ВНЗ є предметом численних дискусій, відтак актуалізує пошук інноваційних шляхів удосконалення їх професійної підготовки, оскільки фахівець дошкільної освіти сьогодні – це креативна особистість з виразними національними рисами, яка органічно поєднує в собі риси вихователя і психолога, консультанта, філософа, культуролога й естета, наповнює життєдіяльність дітей морально-етичними цінностями.

В умовах інтеграції України в європейський освітній простір постає необхідність вивчення світового досвіду в галузі дошкільної освіти таких країн, як Швеція, Австралія, Канада, Велика Британія, Данія.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Фундаментальними дослідженнями в галузі реформування австралійської вищої освіти в цілому є праці провідних науковців Д. Андерсона, П. Болдуїна, Д. Гібсона, П. Кармела, М. Консидайна, К. Макінніса, С. Маргінсона, Ф. Нарина, Г. Хармана [1]. Тенденції реформування вищої освіти Австралії висвітлено у дисертаційному дослідженні С. Корешкової. Проте професійно-педагогічна підготовка фахівців дошкільної освіти Австралії вивчена недостатньо, відсутні публікації, які подавали б цілісний аналіз австралійської дошкільної освіти та висвітлювали процес підготовки фахівців для цієї галузі.

Формулювання мети статті. У статті ставимо за мету дослідити особливості розвитку дошкільної освіти Австралії на сучасному етапі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Раннє дитинство є найважливішим періодом в житті дитини для її навчання, розвитку та виховання, це важливий етап становлення дитини, коли формується вміння мислити, свідомо сприймати навколишній світ, спілкуватися з іншими людьми. Тому дошкільна освіта стає першим кроком до благополуччя нації. Усі країни розпочинали освітні реформи з дошкілля. У вересні 2010 року в Москві відбулась Всесвітня конференція ЮНЕСКО з виховання й освіти дітей молодшого віку, де 137 країн визнали, що інвестиції найкраще вкладати у розвиток дошкільної освіти.

Наприкінці вересня 2011 року у Києві відбувся Форум «Освітні системи в Європі у XXI ст.», у якому взяли участь міністри освіти та ректори багатьох європейських університетів. На порядок денний Форуму було винесено питання про розширення Європейського освітнього простору шляхом включення до нього дошкільної освіти.

Міністр освіти і науки, молоді та спорту Дмитро Табачник зазначив у своєму виступі, що дошкільна освіта стала пріоритетною і в діяльності нинішнього уряду України: прийнято Закон щодо обов'язкової дошкільної освіти дітей, які досягли 5-річного віку; почала діяти програма розвитку дітей 5-річного віку «Впевнений старт»; затверджено Державну програму розвитку дошкільної освіти на період до 2017 року; вперше в історії України було проведено I Всеукраїнський з'їзд педагогічних працівників дошкільної освіти; створено Всеукраїнську асоціацію працівників дошкільної освіти [2, с. 13–15].

У зв'язку з реформуванням дошкільної освіти в Україні, відповідно до Державної програми розвитку дошкільної освіти, вважаємо за необхідне вивчення досвіду як європейських країн, так і інших країн світу, зокрема Австралії.

Щоб допомогти фахівцям дошкільної освіти забезпечити якісну підготовку і виховання дітей раннього віку, уряд Австралії розробив Національну стратегію розвитку раннього дитинства (2008 рік) – «Структура раннього навчання в Австралії: приналежність, сутність та становлення» (The Early Years Learning Framework for Australia: Belonging, Being and Becoming) [4]. Уряди штатів та територіальні уряди зобов'язалися виконати програму освіти раннього дитинства стосовно усіх дітей до середини 2013 року. Таку підготовку, засновану на грі, повинні пройти всі діти за рік перед обов'язковою освітою (початкова школа). Її називають preschool or kindergarten. Ця програма повинна впроваджуватись висококваліфікованими кадрами з науковим ступенем, підготовленими в університетах, учителями раннього дитинства.

Програма не є обов'язковою, підготовка не повинна бути примусовою, але вона здійснюється в усіх закладах по догляду за дітьми до 15 годин на тиждень протягом 40 тижнів і передбачає новий національний стандарт якості. До програми залучені і приватні школи, садки – всі, хто надає послуги по догляду за дітьми.

В Австралії у деяких штатах дошкільна освіта не є обов'язковою, і діти готуються до школи вдома або в спеціальних дитячих клубах. У західній Австралії та Квінсленді дошкільна освіта входить у програму початкової школи. За урядовими даними приблизно 30 % австралійських дітей (37 % дітей корінних австралійців) не відвідують дитячих садків за рік до школи [4].

Таблиця 1

Структура дошкільної освіти Австралії

Установа, яка відповідає за дошкільну освіту	Заклади, які здійснюють догляд за дітьми	Вік дитини (років)	Годин на тиждень
Австралійська столична територія (Australian Capital Territory)			
Департамент освіти та підготовки кадрів (Department of Education and Training – DET)	Садки (preschools) у складі початкової школи	4	12
Новий Південний Уельс (New South Wales)			
Департамент громадських служб (Department of Community Services – DoCS); Департамент освіти та підготовки кадрів (Department of Education and Training – DET)	Садки (preschools) у складі початкової школи	3–5	17
Північна територія (Northern Territory)			
Департамент зайнятості, освіти та підготовки кадрів (The Department of Employment, Education and Training – DEET)	Садки (preschools) у складі початкової школи	4	12
Квінсленд (Queensland)			
Департамент освіти, підготовки кадрів та мистецтв (Department of Education, Training and the Arts – DETA)	Ясла (Creche or Kindergarten). Підготовчий рік в садку (Prep Year); Садки у складі початкової школи	3–4 4–5	11
Південна Австралія (South Australia)			
Департамент освіти та догляду за дітьми (The Department of Education and Children's Services – DECS)	Садки (preschools) не входять у склад початкової школи	4–5	4
Тасманія (Tasmania)			
Департамент освіти (Department of Education)	Садки (kindergarten) у складі початкової школи	4 (3,6 для обдарованих дітей)	11
Вікторія (Victoria)			
Департамент освіти та розвитку раннього дитинства (Department of Education and Early Childhood Development)	Садки (kindergarten) можуть входити у склад початкової школи	4	10
Західна Австралія (Western Australia)			
Департамент освіти та підготовки кадрів (Department of Education and Training – DET)	Садки (kindergarten) у складі початкової школи	4	11

Дошкільною освітою керують відповідні департаменти урядів штатів і територій. В усіх штатах за сектор дошкільної освіти відповідає спеціальний відділ дошкільної освіти. Відповідно до статистичних даних відділу освіти раннього дитинства та догляду за дітьми у Департаменті освіти, працевлаштування та взаємозв'язків між працівниками (Department of Education, Employment and Workplace Relations, Office of Early Childhood and Child Care) [5], розроблено структуру дошкільної освіти Австралії (див. табл. 1).

Всі штати та території підписали двосторонні угоди щодо конкретних дій та рівня залучення державних і недержавних дошкільних закладів для досягнення завдань Національної програми розвитку раннього дитинства. Уряд Австралії виділив великі інвестиції на виконання програми – 995 мільйонів австралійських доларів на 5 років, і, крім цього, ще 15 млн додатково на інформування. Слід зазначити, що кожен штат має свій підхід до втілення програми, видає свої закони, які їй не суперечать, встановлює свою оплату за підготовку: в одних випадках вона суттєво знижується, а в інших – відміняється зовсім. Розподіл бюджетних коштів, виділених на п'ять років, між штатами Австралії відповідно до урядової угоди з національного співробітництва щодо раннього навчання (National Partnership Agreement on Early Childhood) подано у таблиці 2 [3].

Таблиця 2

**Фінансування штатів та територій для втілення
Національної програми розвитку раннього дитинства, млн австралійських дол.**

Територія	Рік					Всього
	2008–2009	2009–2010	2010–2011	2011–2012	2012–2013	
Австралійська столична територія	10,2	21,3	26,9	82,3	137,9	278,6
Новий Південний Уельс	7,4	15,3	19,3	59,1	109,5	210,6
Північна територія	11,2	23,4	29,5	90,3	97,6	252,0
Квінсленд	3,7	7,7	9,7	29,7	47,6	98,4
Південна Австралія	2,5	5,2	6,6	20,2	30,9	65,4
Тасманія	0,7	1,5	1,9	5,9	10,4	20,4
Вікторія	0,4	0,9	1,2	3,6	7,1	13,2
Західна Австралія	0,7	1,5	1,9	5,9	5,9	15,9
Всього	37,0	77,0	97,0	297,0	447,0	955,0

В Австралії стосовно дошкільної освіти можна виділити такі її форми, заклади та установи: дитячий садок (preschools, long day care centres; в штаті Південна Австралія – integrated centre, child-parent centres and Early Childhood Development Centres); сімейний дитячий садок (family day or in-home cares); підготовчі садки – один рік до школи (kindergartens), ясла в штаті Квінсленд (Creches and Kindergartens). Послуги по догляду за дітьми дошкільного віку здійснюють різні фахівці дошкільної освіти (childcare workers): вчителі раннього

дитинства, які готують дітей до школи протягом року і мають ступінь бакалавра дошкільної освіти (kindergarten teacher with Bachelor of Education or Training (Early Childhood) Degree; вчителі раннього дитинства (early childhood teachers in Long Day Care (daycare teachers); няні (babysitters, nannies), дипломовані вихователі (Diploma trained educators), асистенти вихователів (assisants) [5].

Дитячі садки є як державні, так і приватні. У приватних, в основному, вартість одного дня в дитячому садку обходиться батькам від 20 до 50 австралійських доларів. Дитячий садок в Австралії – це динамічний, позитивний простір, мета якого полягає в оптимізації розвивального потенціалу дітей дошкільного віку в ігровій формі. Через пізнавальні, творчі, розвивальні ігри діти отримують необхідні знання, уміння та навички, які обов'язково будуть використані ними у подальшому житті. Щоб не завадити дитині проявити свої індивідуальні здібності і нахили, дошкільна освіта не визначає особливого і обов'язкового змісту навчання. У садку з дітьми займаються ліпленням, малюванням, танцями, музикою та іншими, належними за віком заняттями.

Щоб ознайомитися з повним переліком дитячого сервісу, батьки можуть звернутися у City Council – міського центру, де вони безкоштовно отримають необхідні брошури та консультацію. З дитячими посібниками, їх різновидами та особливостями можуть ознайомитись в офісі Centerlink (центрі соціального забезпечення) та отримати безкоштовні інформаційні брошури.

Якщо обраний батьками садок виявиться невдалим (не підійшов графік роботи, не влаштовує їжа тощо), то без особливих труднощів батьки можуть змінити його на інший. Садки, як правило, працюють з 7³⁰ до 18³⁰, що підходить усім батькам, які працюють. Оскільки оплата за перебування в садку висока, держава надає допомогу батькам, розмір якої залежить від їх доходів. Таких державних дотацій два різновиди: цільова (childcare benefit), яка автоматично перераховується на розрахунковий рахунок садка як допомога на дитину (family tax benefit) сім'ї, де працює лише один із батьків, і яку кожні два тижні перераховують на рахунок батьків, які працюють (повернення з податків) [7].

Слід зазначити, що у садках без дозволу батьків вихователі не приймають жодних рішень, навіть щодо повсякденних дрібниць, і ніколи не скаржаться на дітей, що дитина якось неправильно вихована, наприклад, не вміє їсти ложкою або не говорить англійською. Якщо батьки вирішують розпочати привчати дитину до горщика, то персонал дитячого садка буде, в межах розумного, дотримуватися політики батьків. У садку особливо не чинять перешкод природній дитячій поведінці: збиранню в кишені піску та каміння, повзанню по землі, розмащуванню фарб по одягу, а не по альбому [7].

Сімейні дитячі садки (family day care: approved or registered) організують вдома жінки, які закінчили курси по догляду за дітьми. Оскільки в таких садках по четверо–п'ятеро дітей, то вони навіть мають певні переваги: нижча захворюваність, кожній дитині приділяється більше уваги, кращі успіхи в

навчанні. Проте є суттєвий недолік: ніхто не знає, як вихователька стежить за дітьми, чим займається, а в звичайному садку п'ять-шість працівників знають все один про одного, бачать роботу з дітьми, можуть в деталях розповісти батькам, як вела себе дитина, що і скільки їла, що говорила та ін. Оплата за сімейні садки трохи нижча, ніж за звичайні.

Найдорожче оплачуються няні – від 6 до 10 доларів за годину. Із спеціальних центрів можна викликати няню в будь-який час. Нянями можуть бути друзі і навіть члени сім'ї, зареєстровані у Family Assistance Office – відділ соціального забезпечення для того, щоб пройти курси. У такому випадку пред'являються квитанції за отримання послуги, і держава відшкодовує витрати.

Національна програма розвитку раннього дитинства передбачає також покращення професійної підготовки персоналу по догляду за дітьми. Австралійський уряд зобов'язався інвестувати 126,6 млн австралійських доларів протягом 4 років, щоб якісно підготувати та зберегти фахівців дошкільної освіти. В університетах для вчителів раннього дитинства забезпечуються додаткові місця, відміняється оплата за навчання для отримання диплому TAFE (Technical and Further Education), надаються пільги сільським фахівцям, фахівцям які працюють з дітьми корінних жителів або дітьми з вадами [6].

Підготовку фахівців на отримання кваліфікації TAFE (приблизно 75 % усіх студентів, які отримують професійну освіту) здійснюють державні коледжі та інститути. Це можуть бути однорічні курси для отримання сертифіката (Certificate) I–IV ступенів, посвідчення (Diploma) – тривалість навчання два роки, диплома (Advanced Diploma) – три роки. Після успішного закінчення коледжу випускники можуть бути зараховані до університету. Крім того, між деякими університетами та коледжами існують домовленості, згідно з якими такі студенти можуть бути зараховані на другий курс [1].

Висновки результатів дослідження та перспективи подальших розвідок. Очевидно, що завдяки належному контролю над усіма навчальними закладами країни з боку уряду Австралії, постійній турботі про їх розвиток, інвестуванню в освіту, неухильному виконанню національних освітніх програм зростає репутація австралійської освіти в світі. Саме тому організація дошкільної освіти та підготовка відповідних фахівців потребують детального вивчення задля використання прогресивних ідей зарубіжного досвіду в Україні.

Література

1. Корешкова С. П. Тенденції реформування вищої освіти Австралії : дис. канд. пед. наук : спец. 13.00.01 / Корешкова Світлана Петрівна. – Черкаси, 2011. – 239 с.
2. Табачник Д. Сім напрямів євроінтеграції середньої освіти / Д. Табачник // Іноземні мови в навч. закладах. – К. : Педагогічна преса. – 2011. – № 5. – С. 13–19.

3. Universal access to early childhood education. Australian Government. Commonwealth of Australia [Electronic resource]. – 2009. – Mode of access: <<http://www.deewr.gov.au/>>.

4. Early Years Learning Framework for Australia: Belonging, Being and Becoming. Australian Government Department of Education, Employment and Workplace Relations [Electronic resource]. – 2009. – 47 с. – Mode of access: <<http://www.deewr.gov.au/Earlychildhood/>>.

5. Harrington Marilyn. Enrollments, attendance and providers. Preschool education in Australia [Electronic resource] / Marilyn Harrington // Parliamentary Library. – Retrieved 1 July 2010. – Mode of access: <http://www.aph.gov.au/library/pubs/bn/200708/PreschoolEdAustralia.htm#_Toc198010807>.

6. National Partnership for Early Childhood Education: 2010. Annual Reports. [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.deewr.gov.au/Earlychildhood/policy_Agenda/ECUA/Pages/annualreports.aspx>.

7. Early Childhood Development Workfor. Draft Report [Electronic resource] // Productivity Commission. – Melbourne. – 2011. – Mode of access: <<http://www.deewr.gov.au/Earlychildhood/LatestNews/Pages/InterimResponsetoPCReport.aspx>>.

CONTENTS

Natalya Bidyuk
PAGE OF THE CHIEF EDITOR 5

PHILOSOPHY OF LIFE LONG EDUCATION AND ADULT EDUCATION

Tymofiy Desyatov
PHILOSOPHICAL FOUNDATIONS OF LIFE LONG EDUCATION 6

Ryszard Bera
LIFELONG LEARNING – THE NECESSITY OF TODAY 18

Vitaly Tretko
MODERN TRENDS IN THE DEVELOPMENT
OF MULTILEVEL EDUCATION IN RUSSIA..... 26

Ruslan Sharan
STAGES OF DISTANCE EDUCATION DEVELOPMENT IN THE USA 34

***PROFESSIONAL EDUCATION AND TRAINING
IN INTERNATIONAL CONTEXT***

Stanisław Kaczor, Teresa Z. Sarleja
PEDAGOGY OF LABOUR IN POLAND:
FORMATION AND DEVELOPMENT..... 43

Dariusz Grzegorz Zak
HUMAN DIGNITY AS SEPARATE JURIDICAL PROBLEM 53

Maria Kopsztej, Danuta Szeligewicz
PROFESSIONAL DEVELOPMENT WITH THE HELP
OF STATE EMPLOYMENT AGENCIES..... 64

Natalia Pazyura
INTEGRATION OF EDUCATIONAL AND INDUSTRIAL SECTORS
IN THE PROCESS OF PRODUCTION PERSONNEL TRAINING IN JAPAN 76

Olena Zhyzhko
MODERN PROFESSIONAL EDUCATION SYSTEM OF MEXICO 85

Andriy Kaplun
INFORMATIONAL TECHNOLOGIES IN THE PROCESS OF MODERN
PRODUCTION PERSONNEL TRAINING IN BULGARIA AND POLAND 93

Maryna Pal'chuk PROFESSIONAL EDUCATION AND TRAINING MODEL IN POLAND – THE FOURTH STAGE OF EUROPEAN INTEGRATION	101
Oksana Fursa DEVELOPMENT OF DESIGN EDUCATION IN UKRAINE AND ABROAD: HISTORICAL AND COMPARATIVE ASPECT	112
Olena Bordakova THE USE OF GLOBAL COMPUTER NETWORK IN PROFESSIONAL COUNSELING SYSTEM IN POLAND	125
Tetyana Kuchay PROFESSIONAL EDUCATION IN BELGIUM UNDER EUROINTEGRATION	135
Natalya Shvets THE PROBLEM OF FORMING HEALTHY LIFE STYLE AMONG STUDENTS IN RUSSIA	141
<i>REFORMATION OF SCHOOL AND PRE-SCHOOL EDUCATION IN FOREIGN COUNTRIES</i>	
Iryna Kozubovs'ka PREVENTION OF DEVIATING BEHAVIOUR AMONG STUDENTS OF EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS IN GREAT BRITAIN	149
Jan Zimny PARENTS' AUTHORITY AS FOUNDATION OF MODERN PEDAGOGY	157
Vasyl Zhukovskiy, Svitlana Revuts'ka THE DEVELOPMENT OF SPIRITUAL AND MORAL EDUCATION IDEAS IN THE WORKS OF GERMAN PHILOSOPHERS AT THE END OF THE 19 th AND THE BEGINNING OF THE 20 th CENTURIES	168
Ol'ha Orlovs'ka STAGES OF FUTURE TEACHERS' PROFESSIONAL TRAINING TO TEACH TOLERANCE TO HIGH SCHOOL STUDENTS OF THE USA	175
Ol'ha Tychyns'ka, Olesya Sadovets' STIMULATING MOTIVATION OF U.S. SECONDARY SCHOOL STUDENTS TO ENHANCEMENT OF ACADEMIC ACHIEVEMENTS	181
Natalya Bidyuk, Lyudmyla Hlushok MODERN TENDENCIES OF PRESCHOOL EDUCATION DEVELOPMENT IN AUSTRALIA	189